

iguals o ben semblants de la regió lepontina o dels llacs subalpíns, que inviten a veure-hi un nom lepòntico-sorotàptic: sobretot *Manresa* que trobarem equiparat al MENORISIO, -ISIA del *Mendrisio* o *Mendrisioto*. Del present, allà també és d'on tenim la resposta més clara: *Albese* població de Como, que figura ja com *Albixio* en doc. de 1220, *Albisio* el 1536, d'un cognom de *Albesis* 1560, i un de modern allà mateix *Albiseti* i una *madonna Alvisia* 1464 (dades de Camponovo, *Strade del Mendrisioto*, pp. 57 i 231). En fi és cert que *Albisius* figura en el gran recull de l'antroponímia romana dreçat per Schulze (119), però també cal tenir present la gran proporció que s'hi troba d'etrusquismes, i recordar que el proto-rètic i proto-ligur foren parents de l'etrusc, i amb un inextricable superstrat sorotàptic.

Cal completar l'article amb els homònims d'*Albesa* en domini català o pirinienc. Un antic mas en el Baix Berguedà, prop de Serrateix, te. de Viver, que C. A. Torras (VIII, 174) escriu *Aubesa*, i jo vaig sentir *ubèzə* al N. de Castelladral (1932); Serra de *Albesa* a. 1088, com afr. de la Molsosa i els Quadrells (o sigui lluny d'allà, ja molt a l'O. del Cardener), en doc. de l'Arxiu de Solsona; «les Moles de N'*Albesa*» entre els propietaris del Mòll de Morella (Capbreu de 1443, f° 38r).

Si partim d'ALBĪSĪA, a l'alta Ribagorça això donaria *Albjesa, amb *je* que allí es torna *ja* (E. T. C. I 136, II 179), i hi ha una pda. *alblāza* que recull Terrado en el terme de Castanesa, amb el canvi de cons. *-j- > l-* (DECat VIII, 830b).

Quant a l'*Albea*, de la Vall d'Alba, se n'ha de separar com abstracte català en -ITIA (que expliquem en l'article d'aquest poble). Però no crec que convingui dissociar-ne un NL gascò *Aubèze* del dept. Gers i allí també cogn. *Daubèze*; per més que Polge (*Mél. Phil. Gers*. 1962, 48), amb la magra raó que és lloc elevat o de bona vista, vulgui unir-lo amb el corrent *Belvezer/Bellver*, car *-beze* no correspon a *vei* o *vezér* la forma ocità. i gc. d'aquest verb; i la combinació amb *ALUS* fóra sense paral·lel toponímic ni leximòrfic.

¹ Cf. Fita, *BRAH* VII, 189-92; Boissonnade, *Du Nouv. sur la Ch. de Roland*, p. 19; Agapito Rey, *BRAE* IV, 332. — ² En tot cas es tracta d'un fet diferent del de la *Cantiga*, on es parla d'un donzel que anava en romeria a «Santa Maria d'*Albeza*» i atacat pels seus «emigos, na carreira» li volien «sacar os olhos e cortaron-le as mãos», però salvat per la Verge, «a *Albesa* foi de randon»; era «filho de una bona dona de Briançon», i «por San Dinis» tornà «aa sua terra de Borgonha». En efecte l'església d'*Albesa* està dedicada a la Mare de Déu Assumpta, i per tant es dedueix d'aquesta *Cantiga* que, sota la protecció dels comtes catalans, s'estengué la seva devoció i hi venien pelegrins fins de França.

ALBET

Tractarem juntament de dos o tres NLL de forma igual o molt semblant a aquesta, encara que no sigui

segur que tinguin forma idèntica. Han de ser derivats del ll. *ALBUS* formats amb sufix colle., designant paratges extensos de muntanya de tonalitat blanquinosa, enmig d'altres de color més pujat: tal com *Albars*, *Albera*, *Alberola*: aquí sens dubte formats amb el sufix colle. -ETUM; com en el nom paral·lel *Claret*, format amb *clar*.

Hi hagué un *Albet* a l'alta Garrotxa, prop de Beget: «in comitatu Bisuldunensi --- Prunarias [= Pruneres entre Oix i Escalles] --- in valle *Albed*, in villa *Beged* / ---» a. 966 (*Marca Hi.*, col. 885); de nou *Albet* cit. amb Beget el 965 (Abadal, *Eixalada* 194). És més conegut *Albet* llogaret serres amunt de la vall de Castellbò, pron. *aubét* Castellbò (1920), id. 1931 i a Sendes 1933, però un doc. antic, ben localitzat, de 914, ens priva aquí d'acceptar la base natural *ALBETUM: «*Scti Vicentii*, cum suis parrochiis et alodiis, hoc est *Scti. Martini* et *Scti Saturnine Aganensi* --- cum villa que nominata d. *Albezed* --- et *Semitas* et *Bescaron* ---» (*Cart. Tavèrnoles*, 33.9). És fàcil reconèixer aquí diversos llocs de l'Alt Urgell: Banys de *St. Vicenç*, *St. Martí de Castells*, *Age*, *Bescaran*, però l'anar citat al costat de *Sendes* (= *Semitas*) no deixa dubte que *Albezed* és 'Albet' de Castellbò, tornat *Albehed* > *Albet*; cas ben paral·lel al de *Covet* de la Conca de Tremp, que en els docs antics apareix com *Covezed*.

Possiblement és un deriv. colle. de *albus*, *-bucium* 'asfòdel'. Podria ser, i així m'ho plantejava, perquè aquest nom de planta ha deixat descendència en parlars catalans, cf. *DECat* I, 155b19ss., incloent-hi NLL: *L'Albucero* (-*θέρο*) és una pda. de Jusseu (ribag.), XLIX, 15; però com que llavors més aviat esperaríem *-buzed*, més aviat deu ser derivat d'*ALBUS* per mitjà del verb *albicare* 'ser blanc o tornar-s'hi' (Cató, Horaci i amb descendència en italià, sard etc.: *REW* 321): *ALBIC-ÉTU.

Potser és deriv. mossàrab del mateix verb *L'Albicà*, despoblat de set cases en el terme de Tàrbena, que vaig oir «casetes de *L'albicà*» (xxxiv, 171.8) i SSiv. el comprova com despoblat de Tàrbena. A desgrat de la presumpció aràbiga motivada per *Al-* i per la comarca on es troba, no es veu clar com podria ser arabisme; i en tot cas no pot anar amb el conegut arabisme *Albacar* (veg. supra), puix que allà s'hauria mantingut la *-r*; si de cas hauríem de pensar en l'arrel àr. *bky* 'plorar': «flere, fletus» *RMA*, «llanto, lloro de nifios: *baquí*», «*mybéque*: lloroso» *PALc*; d'on el NP algerià *Bekka*; anàlogament *Buqân* i potser *Buqénna* etc. (*GGAlg.*).

L'ALBI

Vila de les Garrigues, antiga i considerable, ja prop de la Conca de Barberà.

⁵⁵ PRON. *PROP. Albi*, allí mateix, 1920; però jo sempre ho he sentit amb article: *l'álbi*, Llardecans 1931, Cervià 1934, 1936 etc., *l'áubi* Cornudella 1935. Gentilici, no en sé d'altre que el vulgar i un poc satíric *kəragóls*. Dites tòpiques: «*L'Albi* està en son